



Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ivar Optun Andersen,
Christian Brun-Jenssen

Uttalelse - konsesjon - Beiarn - Gamåga kraftverk - søknad om utsatt byggefrist

Uttalelse til søknad om utsatt byggefrist

Statsforvalteren i Nordland viser til brev av 25. september 2023 fra NVE. NVE ønsker tilbakemelding på om det har fremkommet nye momenter siden konsesjonen ble gitt i 2018 og om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig.

Fiskefaglig vurdering

Statsforvalteren i Nordland viser til rapporter fra NTNU Vitenskapsmuseet for Beiarelva for 2017-2019, altså etter at konsesjonen ble gitt. I rapportene fremkommer det at Gamåga har blant de høyeste gjennomsnittslengdene for ørret i vassdraget både for 0+ og 1+ (Sjursen et. al, 2019).

NVEs vedtak viser til at Gamåga har en breandel på 0 %, i motsetning til resten av Beiervassdraget som er brepåvirket. Kraftverkets planlagte vanninntak er oppstrøms anadromt vandringshinder og vannet ledes i en nedgravd rørgate til kraftverksutløpet. Erfaringer fra andre vassdrag hvor vannet føres i en lukket rørgate er at vanntemperaturen forblir den samme som ved inntaket og ikke varmes opp av solstråling på veien nedover. Temperaturendringer kan være negative for laksefisk, både vekstraten og smoltalderen kan påvirkes negativt.

Kunnskapsgrunnlaget om endring i vanntemperatur er ikke vurdert. Vi vil derfor anbefale at det gjøres beregninger/undersøkelser som kan gi kunnskap om effekten av temperaturendringer i Gamåga/Lille Gjeddåga.

Reindriftsfaglig vurdering

Da Gamåga kraftverk ble omsøkt i 2016 ble det utarbeidet en utredning på reindrift. Utredningen tok ikke bare for seg Gamåga kraftverk, men også seks andre småkraftprosjekter i Beiarn kommune. I rapporten er

- Områdebruk og driftsmønster i Saltfjellet reinbeitedistrikt gjennomgått.
- De aktuelle områdene der det er omsøkt småkraftverk verdisatt.
- Konsekvensene av de ulike prosjektene vurdert.



- Sumvirkningene av disse og tidligere kraftutbygginger i de samme sesongbeitene diskutert.
- Det laget en oversikt over kraftprosjekter og annen utbygging i hele distriktet.

Vi vurderer at rapporten fremdeles kan legges til grunn, med visse forutsetninger og suppleringer.

Området rundt Gamåga brukes av reindrifta store deler av året. Området har gode beiter, og brukes spesielt på seinhøsten, vinteren og våren. Snøen tiner tidlig her, og gir tilgang til viktige beiter på seinvinteren og våren. Enkelte år brukes de øvre delene mot Stabbursdalen som kalvingsland.

Siden det ble gitt konsesjon, har det både vært endringer i inngrepssituasjonen og kunnskapen rundt hvordan rein blir påvirket av inngrep. Vi vil peke på følgende planer:

- Det planlegges to store dagbrudd ved henholdsvis Nasa (kvarts) og Ljøsenhammern (dolomitt). Dette vil gi aktivitet i mange tiår og påvirke samme årstidsbeite som finnes ved Gamåga.
- Ny trafo ved Kjelling. Reinen reagerer negativt på denne.
- Ny trafo under bygging ved Tuv. Dette er sentralt i vinterbeitene til Saltfjellet reinbeitedistrikt.
- Det skal bygges ny kraftlinje mellom Saltstraumen og Sundsfjord. Dette er sentralt vinterbeite for Saltfjellet.
- Statnett ønsker å bygge ny kraftlinje over Saltfjellet. Dette er sentralt høst- og vinterbeite for Saltfjellet reinbeitedistrikt.
- E6 har blitt forbedret og skal forbedres mellom Borkamo og Røssvoll. Veien har blitt/blir breiere og farten høyere. Dette, sammen med anleggsarbeidet, fører til at reinen unngår et større område enn tidligere.
- Det har vært en generell økning av folk som ferdes i fjellet. Dette gjør at reinen unngår de mest populære områdene, og får generelt mindre ro.
- Verneforskriften for Gåsvatnan landskapsvernområde ble endret i 2020, og det ble da åpnet for å gi tillatelse til preparering av skiløyper. Det har gjennom det siste tiåret blitt etablert en praksis med å preparere skiløype fra Beiarfjellet og inn til Stabbursdalen. Denne fører til ekstra forstyrrelser i vinter- og vårbeitene, og vanskeliggjør bruk av området til kalving.
- Konvensjon mellom Norge og Sverige om grenseoverskridende reindrift er pr. i dag ikke fornyet. Dette gjør at Saltfjellet reinbeitedistrikt har mistet sine vinterbeiter i Sverige. Tradisjonelt har tre siidaandeler vært på vinterbeite i Sverige. Dette har ført til ytterligere press på vinterbeitene i Norge.

Ny kunnskap og endret klima

Reindrifta har de siste tiårene mistet mye areal gjennom ulike inngrep, for eksempel vannkraftutbygging, hyttebygging, veier og mineralutvinning. Dette har ført til større press på de gjenstående områdene, og mindre fleksibilitet for å kunne takle ulike kriser. For Saltfjellet er vinterbeiter den begrensende faktoren.

Saltfjellet reinbeitedistrikt har opplevd beitekriser (låste beiter på grunn av veksling mellom regn og snø) tre av de fire siste vintrene. Dette var relativt sjelden tidligere. Dette gjør at vinterbeitene blir ekstra viktige, spesielt områder som dette der snøen smelter tidlig og kan begynne å gi tilgjengelige beiter utover seinvinteren og våren.

Statsforvalteren i Nordland har gjennomført en studie der vi så på sammenhengen mellom tap av rein og inngrep. Analysene viser en klar og stor sammenheng mellom nærhet til tyngre, tekniske inngrep og tap av kalv. Studien indikerer at spesielt kalvingsland og vårbeite er en utsatt og kritisk beitetype for reindrifta. Mer informasjon finnes her:



<https://www.statsforvalteren.no/nb/Nordland/landbruk-og-reindrift/Reindrift/tap-av-reinkalver-og-narhet-til-storre-tekniske-inngrep/>.

Avslutningsvis vil vi minne om at summen av alle arealinngrep de siste 10-årene har bidratt til en naturkrise, der et stort antall arter har hatt en kraftig tilbakegang og står i fare for å bli utryddet. Det blir også stadig mindre uberørt og intakt natur. Det er viktig å unngå en forverring av denne situasjonen ved stadig nye arealinngrep. Vi er derfor kritiske til videre nedbygging av natur.

På bakgrunn av dette fraråder vi at det blir gitt utsatt frist for bygging av Gamåga kraftverk.

Med hilsen

Oddlaug Ellen Knutsen (e.f.)
fylkesmiljøvernshjef

Tore Vatne
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent